

LLUIS MILLET

PARLAMENT

LLEGIT EN LA FESTA INAUGURAL
DE L'ORFEÓ GARRIGUENC
EL DIA 30 DE MAIG DE 1920

LLUIS MILLET

PARLAMENT

LLEGIT EN LA FESTA INAUGURAL
DE L'ORFEO GARRIGUENC
EL DIA 30 DE MAIG DE 1920

EDICIÓ ESPECIAL
PER ALS SENYORS SOCIS
DE L'ORFEO GARRIGUENC

Tallers d'Arts Gràfiques d'Henrich i C.* — Barcelona

CANTAIRES DE LA GARRIGA,

SENYORES I SENYORS:

Els benemèrits organitzadors i creadors del Orfeó Garriguenc han sol·licitat la meva presència i la meva paraula en aquesta vetlla memorable; jo no podia pas negar-me al llur prec ja que aquesta festa significa cosa íntima dels meus amors i obra bella, útil i santa per a la conservació i enlairament de la espiritualitat catalana de aquest troç de terra del Vallès. Aquí em teniu, doncs, amb cos i ànima, humil a vostra demanda per a felicitar-vos per aquesta obra magna que comenceu i per a dir-vos quelcom que expliqui la raó d'existència que tenen modernament els orfeons a Catalunya. Ben segur que les meves paraules seran sobreres, ja que'l sentit que te la nostra renaixença choral és evident per a tot català que tingui l'ànima desperta, però, ja que ho haveu volgut, sofriu que la meva prosa interrompi les cantadas que són la llum i l'escalf de aquesta festa.

El cant és l'expressió més plena de l'home; és la més íntima i la més espontània, la que'ns fuig del cor quan estem commoguts per un inefable desig, per enyorament profund d'una cosa estimada, per un esclat de joia interna. Cantar és vibració de carn i esperit, és clam sincer de vida plena. La paraula per si sola és plana, és remoreig de vida humana; és monòtona; l'entèniment va sol i rastreja; és com el noi qui comença a confegir les lletres. Però desseguida que la paraula es fa viva, tan prompte com la idea brilla lluminosa, desseguida que l'ànima flameja, veureu que la paraula s'anima, puja i baixa de to; colpeja en la síl·laba més sonora, s'aixeca, s'enlaira i es mesura rítmicament. Aquesta commoció de la paraula és el primer element del cant i de tota la música. Mes quan la commoció és sublim, quan la idea queda negada en el pélag del sentiment, quan l'esperit no reflexiona sinó que és una mateixa cosa amb la idea; quan enteniment, cor i potències formen una sola flama, llavors l'home canta, llavors exerceix l'augusta gerarquia de rei de totes les coses creades. Perquè cantar és això, és vida plena, és volar en joia de bellesa, és la disbauxa de la plenitud de l'ésser, és el viurer la mateixa idea, és l'assoliment de la potència més alta ací en la terra. ¿Si això és cantar, cal que jo us fassi la lloança dels chors populars de Catalunya? Cal que us digui que si el verdader cant és la possessió i el bell expandiment del ésser i per lo tant del viurer, cal que us digui que la cançó dels nostres orfeons és la

expressió plena de l'ànima de Catalunya? Que és el clam de la nostra fortitud, l'accent imperatiu de les nostres frisançes, l'esclat de la nostra voluntat incommovible en ésser lo que som? Cal que us digui que'l nostre cant és esplai i és combustible per a engrandir el flam de la nostra gran foguera?

Cantar a chor és cant de germans, cant de germans en un mateix sentiment, voluntats en unitat d'uns mateixos amors. I què és avui la terra catalana sinó una germanor que esclata tota en un sol clam? clam de renaixença, clam de plenitud de l'ésser. Mes vosaltres, orfeons, sou la veu més afinada, la més amorosa i potentia en aquest concert de la voluntat de Catalunya. En sou el cant, que vol dir possessió. Quan vosaltres canteu, Catalunya impera, malgrat opressions i obstacles; perquè cantar és regnar; perquè l'esperit no té cadenes, és lliure com fill directe de Déu, i el nostre cant és fill directe del nostre esperit. I aquest nostre cant és cosa de Déu; creieu-ho. Jo vaig ésser un dels primers que la vaig començar aquesta nova cantada i sé ben bé que m'hi vaig trobar sense saber com. Els que vàrem començar ens sentíem una força a dins, una inquieta dolcesa per a cantar a chor tot allò que frisava al nostre entorn: la Catalunya heroica, la Catalunya de les costums patriarcal; la cançó antiga que ressonava en el nostre cor com la més nova, perquè era la mateixa veu de la nostra natura; aquell frisós presentiment de la gran Catalunya del esdevenir,

la gran pàtria futura, rica i plena de seny, santa i forta i mestressa de si mateixa. Tot allò engendrava un desig dalirós d'una gran cantada. Teníem l'exemple d'En Clavé, de la seva obra magna que fou el cant d'aubada de la nostra renaixença; teníem l'exemple dels orfeons d'altres terres que posseïen un art del cant, afinat amb tècnica remarcable. Tot això remorejava dins nostre d'una manera confosa, enardint la nostra imaginació, escalfant el nostre cor.

I el cant esclatà; esclatà inexpert, amb la veu insegura de la inexperiència, però portant a dins tota la força i commoció d'aquella hora inspirada de bella joventut; joventut del nostre viure, joventut de renaixença pàtria. I s'encomanà per tots els indrets de tota la nostra terra perquè havia sonat la seva hora. S'anà precisant la seva fesomia de raça per medi de la cançó terral que feia el fons del seu repertori, i esclatà per últim el cant patriòtic posant el segell definitiu. Mes com la sed d'aquella gran febrada era irresistible i inexhausta, no hi havia gènere artístic que'ls nostres cants no abastessin, anant del pur classicisme a la cançó romàntica, del pur cant gregorià a la polifonia religiosa, glòria de l'art cristianíssim; regnant, no obstant, sempre en el fons del nostre cant, l'accent ingènuu de la nostra cançó, el foc de l'entusiasme de la nostra renaixença que tot ho arborava.

Avui tot Catalunya canta la cançó llavors començada. L'ànima del nostre poble ha respost

a n'aquells cants creant orfeons per tot arreu on la nostra llengua és parlada. No sols a Catalunya, fins els catalans d'Amèrica canten l'anyorament del seu país estimat amb la cançó pels orfeons enlairada. Fins els no catalans i artistes estrangers de gran renom formen entitats chorals semblants a les nostres, en terres que estan al cap de la cultura artística mundial, i entonen el nostre mateix repertori i fins en nostra mateixa preuada llengua. Dieu, si tot això no és obra de Déu, més que de nosaltres, que començarem tan inconscientment i sense experiència obra de fruits tan meravellosos.

Mes fixeu-se que l'obra dels Orfeons de Catalunya no és pas definitiva en perfecció encara, i que la seva missió veritable és en nostres temps que la té fixada.

Temps d'enrenou els nostres; temps de tempesta i malastrugança. De la gran guerra n'ha restat un desgavell moral i material espaventable; un desequilibri que tot ho trontolla i maleja. Si per una part veiem pàtries naturals resuscitades, per altra part un boig desenfrè de sensualisme i d'anarquia invadeix tota ànima humana. Aon anem a parar si'l seny no'ns salva? No perilla el nostre ideal de la Catalunya plena i noble regina de son patrimoni? L'onada del materialisme no ofegarà l'esplet del nostre idealisme? El brutal egoisme no esclavitzarà ara la nostra independència de l'esperit, que no ha pogut abatre el llarg temps d'opressió política? Esperem que això no sia. Déu no permetrà que

en un moment es malmeti tan bella florida. Quan la tempesta trontolla la terra i esporugueix els cors, sembla que mai més ha de lluir el sol que tot ho vivifica; mes una ventada pura agombola ràpida la nuvolada i el cel blau brilla altra volta sobre nosaltres portant-nos el goig a l'esperit amb els colors suaus de l'arc de Sant Martí.

I aquesta festa celebrada avui per vosaltres és una penyora de que l'espiritualitat catalana no s'és apagada; ella és una flama de la foguera de l'ideal que cova sempre en les entranyes de la nostra raça; és una mostra de que la nostra renaixença no és aturada per les malastrugances que segurament Déu permet per a provar la nostra fortalesa i per a que demostrem ésser dignes del gloriós esdevenir de Catalunya.

Per a apagar odis no hi hà millor ruixada que'ls cants amarats de bondat, que la mare del cant és l'amor. Per a asserenar els esperits no hi ha influència més dolça i eficaç que la cadència penetrant de la melodia; per a aixecar els cors a l'Infinit d'on tot devalla, on regna l'Etern, no existeix poder humà més irresistible que l'art nobilíssim de la música. I sobre tot per a curar els nostres mals, per a refer el nostre tremp de catalans de bona mena, no trobarem més dolç remei que l'essència penetrant de la nostra música; perquè la nostra música és l'expressió de l'harmonia de la nostra ànima, és l'expressió del fons de la nostra natura, és l'exteriorització en bellesa del segell de Déu que portem en nostre ésser.

Per això és obra bona, excel·lent, l'obra dels orfeons a Catalunya; per això sou dignes de lloança vosaltres cantaires que m'escolteu. El vostre cant no és un passatemps de joventut, un divertiment de l'hora lleugera de la vida; és molt més que això: és virtut edificadora, és expressió de bellesa i d'amor; és professió de fe sincera; és educació del poble i bandera de l'espiritualitat immortal de la nostra raça.

Que per molts anys siau mantenedors de tal empresa; que mai us manqui el coratge per a no defallir als greus entrebancs del mal toçut que no para; avui sou vosaltres més necessaris a la Pàtria que'ls grans savis i els grans polítics, perquè avui el que manca principalment a la nostra terra és el que'ls orfeons poden exercir, que segons el venerat Dr. Torres i Bages, és l'educació del sentiment. Cantem, doncs, amb fe i ardidesa, i el nostre poble serà educat en els bells principis de la vera civilització.

HE DIT.

Cançons de La Garriga. Senyors
i senyores:

Els benemerits organitzadors i crea-
dors del Orfeó Garrigenc han volu-
tat la meua presència i la
meua paraula en aquesta vetlla
memorable. Jo no podia pas ne-
gar-me al llur prec ja que
aquesta festa significa cosa in-
tima dels meus amors i obra
bella, útil i santa per a la
conservació i enlairaement de
la espiritualitat catalana
de aquest Proç Terra del Vallès.
Vigui em teniu doncs amb cor i
ànima, humil a vostra de-
manda per a felicitar-vos per
aquesta obra magna que co-
mencen i per a dir-vos alguna
qualcosa que expliqui la raó
d'existència que tenen anodina-
ment els orfeons a Catalunya.
Ben segur que les meues paraules
seran cobreres ja que l'objecte ven-
tit que té la nostra renixença

2
Moral és evident per a tot
català que téigua l'ànima desper
ta, però ja que no hanen volgut
cofrin que la nostra prosa inter
rompi les cantades que son la
llum i l'escalp de aquesta festa.

El cant és la expressió més ple
na del home, és la més íntima
i la més espontània, la que us
fuig del cor gran estem com
moquts per un íncfable dent,
per aurogament profund de una
cosa ~~estremada~~ ^{estremada} per un esclat
de joia ínterna. Cantar
és vibració de carn i esperit és
clam sincer de vida plena. La
paraula pa si sola és plana,
és remoreig de vida humana; és mo
notona; l'entenuiment va cal i
restrepà; és com el noi qui co
meura a coneguir les lletres. Però
desseguida que la paraula es la
vida Tant prompte que la idea
bulla lluminosa, desseguida que
l'ànima flameja, veurem que

la paraula i l'ànima, puja i
 baixa de to; colpeja en la síl·la
 més sonora, s'aixeca, s'enlaia
 i s' mesura rítmicament. A-
 questa commoció de la paraula
 és el primer element del
 cant i de tota la música. Mes
 quan la commoció és sublim,
 quan la idea queda negada en
 el pel·lac del sentiment, quan
 l'esperit no reflexiona, nió que
~~possedeix~~ és una mateixa cosa
 amb la idea, quan enterament
 cor i potències ~~formen una sola~~
~~flama~~ ~~cosa~~ ~~flama~~ llavors l'home can-
 ta, llavors exerceix l'ausoria gl-
 riosa de rei de tota la cosa
 creadora. Perquè cantar és així,
 és vida plena, és volar en via
 de bellesa, és la dibuixa de la pe-
 nitut del ésser, és el viure la
 mateixa idea, és l'assoliment de la
 potència més alta aci en la terra.

4

¿I així és cantar, cal que jo fos
passi la llança dels ~~chors~~^{chors} populars
de Catalunya? Cal que us digui
que n'el veritable cant és la possessió
i el bell esparidiment del ésser
i per lo tant del viure, cal que
us digui que la cançó dels nostres
~~chors~~ orfeons són la expressió
plena de l'ànima de Catalunya?
Que són el clam de la nostra
fortitut, l'accent imperatíu de
les nostres frizzances, l'esclat
de la nostra voluntat incommuni-
ble en ésser lo que són? cal que
us digui que el nostre cant és
explai i és consumible per a
augundir el flam de la nostra
gran foguera?

Cantar a chor és cant ^{de} germans,
cant de germans en un mateix sen-
timent, voluntat en unitat de
uns mateixos amors. I que és a-
vui la terra catalana viu una
germanor qu'esclata tota

En un sol clam? clam de
 renaixença, clam de plenitud
 de l'ésser. Més vosaltres ar-
 geus veu la veu més ap-
 mada la més amorosa i potent
 en aquest concert de la volun-
 tat de Catalunya. En veu
 el cant, que val dir possessiu:
 Quan vosaltres, autors Catala-
 nya impera, malgrat opressions
 i obstacles, perquè cantar és
 regnar. Perquè l'esperit no té
 cadenes, és lliure com bell di-
 recte de Déu, i el nostre cant
 és fill directe del nostre esperit.
 I aquest nostre cant és cora de
 Déu. Creieu ho. | Jo vaig ésser
 un dels primers que la vaig co-
 mençar a aquesta ~~cançó~~ nova can-
 ta i se ben he que m'hi vaig
 trobar veure saber com. El que
 varem començar ens donà una
 força a dir, una inquieta dolcesa

6

per a cantar a chor tot allò que
trissava al nostre entorn: la
Catalunya neorica, la Catalunya de
les costums patriarcales: la cançó an-
tiga que ressonava en el nostre cor
com la més nova, perquè era la
mateixa veu de la nostra natura; a
quell primer presentiment de la
Catalunya gran Catalunya del este
venir, la gran pàtria futura,
rica i plena de veu, santa i for-
ta i mestressa de si mateixa. Tot
allò engendrava un desitj pluri-
m de una gran cantada. Teníem
l'exemple d'En Clavé, de la
nova obra magna que fou el
cant d'auçada de la nostra renei-
xença; teníem l'exemple dels
artífexs d'altres terres que posseïen
un art del cant, afinat ~~amb~~
~~amb~~ tècnica remarcable. Tot
això remorejava dins nostre de
una manera confosa, enardint
la nostra imaginació, escalfant el
nostre cor, i com ~~que eren aquests~~

~~i artistes d'origen~~

?

I el cant esclatà; esclatà inex-
pert, amb l'equen insegura de
la inesperienza, però portant
a dins tota la força i commo-
ció de aquella hora inspirada
de bella joventut; joventut
del nostre viure, joventut
de renaixença pàtria. I
s'encomana per tot el indret de
tota la nostra terra perquè havia
sonat la seva hora. I'aurà preci-
sant la seva herència de raga per
mech de la cançó Terral que feia
el fons del seu repertori; i esclatà
per últim el cant patriòtic portant
el segell definitiu. Mes com
la set de aquella gran febrada
era irresistible i inexhausta, no
hi havia gènere artístic que el
nostre cant no abastessin, anant
del pur cloniciu a la cançó ro-
màntica ~~extranera~~ del pur cant ge-
goria a la polifonia religiosa.

gloria del art cristianissim; regnant, no obstant, sempre en el lloc del nostre cant, l'accent i senar de la nostra cançó, el foc del entusiasme de la nostra renaixença que tot ho arborava.

Avui tot Catalunya canta la cançó llavors començada. L'ànima del nostre poble ha respost a aquells cants creant orfeons per tot arreu on la nostra llengua és parlada. No sols a Catalunya, sinó els catalans d'Amèrica, canten l'anyorament pel ~~la nostra terra~~ seu país estimat amb la cançó pels orfeons encalçada. Fins els no catalans, artistes ~~de~~ estrangers de gran renom formen entitats corals semblants a les nostres, en terres que estan al cap de la cultura artística mundial, i entonen el nostre ma-

feix repertori i lirs en nostra
mateixa llengua preuada llen-
gua. Dien u' tot això no és
obra de Déu més que de
nosaltres, que comencarem tant
conscientment i reuse experien-
cia ~~aquesta~~ obra de punit tant
maravellorosa.

Per això que la obra del
Orfeon de Catalunya no és per
definitiva en perfecció, guaire, ~~ni~~
ha acabat i que la seva missió
veritable és en nostre temps que
la ~~ha~~ se fixada.

Temps d'eurenon els nostres, temps
de tempesta i malestrugansa. De la
gran guerra n'ha restat un desgovell
moral i material espaventable, un
desequilibri que tot ho trotaolla
i maleja. Si per una part veiem
paties naturals resuscitades, per
altra part un ~~desenfes~~ baix
desenfes de racionalisme i d'a-
narquia civiacleix tota anima
humana. Don anem a parar u' l'eny

no'us salva? No perilla el nostre
 ideal de la Catalunya plena i noble,
 regida de son patrimoni? La on-
 da del materialisme no ofegará
 l'aplet del nostre idealisme? El
 brutal egoisme no esclavitzarà
 ara la nostra independència ~~esperit~~
 del esperit que no ha pogut
 abatre el llai^{temp} de opressió po-
 litica? Esperem que així no
 sia. Déu no permetrà que en un
 moment es malmeti tant bella
 florida. Quan la tempesta
 trontolla la terra i esporugueix
 els cors, sembla que mai-
 més ha de lluir el sol que
 tot no vivifica; mes una ven-
 tada pura a gombola rapida
 la nuvolada i el cel blau
 brilla altre volta sobre nosal-
 tres portant nos el goig al
 esperit amb els colors rics
 del arc de Sant Martí.

flors suaus del Arbre de ~~Castell~~
Marti

Aquesta festa celebrada avui
per vosaltres es una penya de que
la esperitualitat catalana no s'es
apagada; ^{ella} és una flama de la
loquera de l'ideal que coneix
sempre en les entanges de la
nostra raça; és una mostra de
que la nostra reuixença no és
aturada per les malstrugances
que regularment Déu permet
per a provar la nostra fortaleza
i per a que demostrarem esser dignes
del gloriós esdevenir que
~~espera~~ a Catalunya.

Per a apagar odi no hi ha
millor ruixada que el contínu
rat de bondat, que la mare del
cont és l'amor. Per a asserenar
els esperits no hi ha influencia
més dolça i eficaç que la ~~trascendència~~
penetrant de la melodia; per a as-

pecar el cos al Infinit ~~que~~
 d'on tot devalla, ~~com regne del~~
~~Etern~~ on regna l'Etern, no existeix
 grades humana més irremediable que
 l'art nobilíssim de la música.

I robustat pera curar ^{els} nostres mals,
 per a refer el nostre temps de co-
 talan de bona mena, no trobarem
 més dolç remei que l'exercici
 penetrant de la nostra música;
 perquè la nostra música és la
 expressió de l'harmonia de la nos-
 tra ànima, és la expressió del
 fons de la nostra natura, ~~del nostre~~
~~esser~~ és la exteriorització en bellesa
 del regell de Déu que portem
 en nostre esser.

Per això és obra bona, excel·lent,
 la obra dels orquestrats a Catalunya;
 per això són dignes de lloc en
 vosaltres cantaires, que m'escul-
 teu. El vostre cant no és un passat
 temps de joventut un divertiment
 de l'hora lliure de la vida; és

Molt més qu'això: és virtut i
 edificadora i expressió de belle-
 ra i d'amor: és professió de
 fe cívica: és educació del
 poble: bandera de la esperitua-
 litat immortal de la nostra ra-
 ca.

Que per molts anys vian man-
 tenedors de tal empresa: que mai
 us manqui el coratge per a no de-
 fellir als greus entrebancs del
 mal totut que no para; avui
 sou vosaltres més necessaris a
 la Pàtria que'ls grans homes i'ls
 grans polítics, perquè avui lo
 que manca principalment a la
 nostra terra és lo que'ls orfons
 poden exercir, que regora el
 venerat Dr. Foras i Basés, és la
 educació del sentiment: ~~per~~
~~medi de la música.~~ Contem-
 plau, amb fe i ardiment i'l nostre
 poble serà educat en els bels prin-
 cipis de la vera civilització. Va dit